

LĒTĪ VŪJÓ RŪBĀNGĀ DRĪ RĪĪ

©2012 by World Missionary Press, Inc. Cover art, Edwin B. Wallace. Meryl Esenwein, art above and on pages 10, 12, 14, 16, 27, 29, 39, 41, 42, 44, 46, 47, and 48.

RŪBĀNGĀ IDÉ VŪ ĀMADRÍ 'DĪ I 1
TĀ LĀKA RĪ TRŌ CĪDRÚ NĪ

Vũ ã i'dóre ã ngá Rũbāngã obĩ 'bũ tị vũ trõ.
–I'dóka 1:1

Aní sī óbĩ tã cĩdrú, tã cĩdrú 'bũ 'a rĩi vũ 'a rĩ trõ....
–Kõlõsõ 'bá 1:16

Ópí ni 'bũ bĩ'di vũ trõ rĩ kõco tũtũ ãnyi íru. 'Bũ ni
Ópí drị 'í, kí vũ lê ókwẽ 'bá cĩdrú ní. –Longó 115:15, 16

Rũbāngã ã vũ 'dĩi bĩ jo rĩi ngá ẹsụ pélére 'dãku. Nyĩ
lã bũkũ ángwá 'dĩi nĩjóadrú 'dí ã'du idéru nĩ yã i.

Rūbāngā ongo o'jo "óbīkî 'bá ōvi āma drīi sī, kōvi āma áwu; kōndēkî vū mi wā [kāsēkí]... vū ndụtu...."

—l'dóka 1:26

Ópí Rūbāngā ọ'dụ idé 'bá fútrū vūrú rīsī, ọ'dụ ovi ūlūvi lidrī drīi anā ōmvo ní gá, 'bá o'du ecá [éndrī]* lídri rīi. —l'dóka 2:7

Ópí Rūbāngā oko o'jo, "Bá ní olú ka a'díte ni cuwíku; má aniní mǎ'dí aní ikonyī 'di rīi bī cí...."
Ópí Rūbāngā Ọ'dụ O'bā Ādámū o'de ọ'dụ álí rīi a, oko ọ'dụ, Rūbāngā onze lūrō kwā drí arụ ālu rīnī, ọ'dụ a'bu ĭzá kārē aní gá rīi cí. Lūrō kwā Ópí Rūbāngā ā 'dụlẹ 'bá drí nāsī obī ĭzị dru, ọdụ ejí aní ágó nā drí. —l'dóka 2:18, 21, 22

***Éndrī lídrí rī ā ékwīni á'di evū á'di olú kārē zīí gá tádru.**

ĀDĀMŪ TĪ ÉVĀ TRŌ ATŪ RŪBĀNGĀ Ā DRĪ RĀ

Ālu di sáa olēru éri Sītánī ā ú'dúkú ni ku.

**Ópí Rūbāngā Ongo Ọ'dụ 'bá anâ bīlé 'dīi o'bā ani 5
ámvú Ẹdẹnī drīi ígá, kizó dru vúa kōmba drú tã ani.**

**Ópí Rūbāngā Ọ'dụ icarā ani o'jo, "kwe zītī cīdru rīi nyí
nyaa wā; kí kwe cirī tã losó rīi nī jó ūnjí rī trō rīi ônyaku,
ã 'dusī kuā Ọ'dụ nyā nyā jó ã drú rīsī, nyí drā bgá rá."**

–Ì'dóka 2:15-17

**ĪNĪ NĪ, ỤNGWĒLĒ SITÁNĪ KUSĀ 'BÁ Ụ'BĪ 'DĪ NĪ, NĪ ÌRŌ
RŪBĀNGĀ Ā RẸTŪ NĪ RÁ, Ọ'DỤ ONZE ENZŌ.**

**Īnī ongo o'jo ízị 'dī ní "ídrā ku kwá". 'Dīsīdrú ízị 'dī
ondre kwe 'dīi kēndré migá nyalé cuwí 'dī, migá ká 'bá
ẹmị emị 'dī, vúa anâ erikāa ká bání cirī kwesī, O'du. Oko
onya. O'du o kwē ágóō ní sá ágóō o'du onya rá.**

–Ì'dóka 3:4, 6

ĀDĀMŪ TĪ ÉVĀ TRŌ NÍ ÁMVŪ ÉDENĪ I VOLŌRU RÁ

... Ópí Rŭbāngā odro ani ámvŭ Édenī ní 'a sī pí kō ya
drú vŭ a náā engá jó arú nāa usō re áwu.... O'du O'bā
Mālaikā.... Ílígó ā cí rī trō ... kōtē léti yajó kwe lidrī kwe-
'di 'bá ní rīi gá rī ni.

-l'dóka 3:23, 24

**ECÁ ÁSÍ LĀZÁ 'DĀKU 'BÁNÍ I, SÁWĀ 7
ĀDĀMŪ TĪĀ E'DÉJÓ RŪBĀNGĀ NÁNDRA
ÉVĀ TRŌ RÁ RĪ NGÁ I**

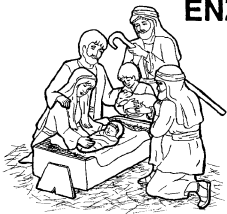

**Enzī ecá vū dri 'dí 'a mā'dí ālu sī, enzī anídrī ejí drā áu.
'Dīsīdrú drā acá kārē cīdrú gá....** -Rómā'ba 5:12

Tā Kólēa érē rī

**'Bá cīdrú Óti enzī efūlé rī trō, dīsīdrú 'bá kpō kévū kúdrā rá,
ādu sī kuā drā eyá enzī sī (Nyī lā Rómā'ba 5:12 ni dí.)**

**8 TĀTĪ RŪBĀNGĀ Ā U'BĀLÉ 'BÁ ARÍ JÓ
ENZĪ A RĪI ANÁĀ ĀNĀ 'BARÁ
ĀLU TĒNDĒ RĪI EZÉKA Ī**

Ecá jó 'bá lōfó wā,
Rūbāngā ā 'barā oti ru
'bará ángwá áni.

“Kêyá ká 'barágó ti rá
vúa kólē nyemú nyĩ'da rú
ani Yésū 'i, ā'dusīkuā kêyá
ká 'bá cīdrú ari āiā enzī ni
'a nĩ.” —Mātēō 1:21

Lidrī Rūbāngā drí ndutu aní [Krístō Yésū ní] ru
—Kōlōsō'ba 2:9

YĒSŪ NĪ RŪBĀNGĀ — ECORU 'BÁ DRU NĪ 9

Vũ ã i'dó ngá sâ le'jó ní a'ã. Le'jó ní olúre Rübāngā trō. Ani Rübāngā gbá rī áni. Le'jó engwí 'bá gbá rī i vúa olú [Ọsì jó] 'bá lōfọ.... —Yōánā 1:1, 14

Drīā tā 'dīi idéru le'jó ándrání Ópí ã 'jolé prōfétā tì sī rī kidé drú ru: “Záá ágó nī'di ku rīi, ká 'bá ko 'a gá rá, kōtia 'bará ágó, vúa kákî evũ kákí ani ungwe Ēmānūélē 'i”, (rú 'dī ã ékwí ni “Rübāngā ní ãme trō.”) —Mātéō 1:22, 23

Ā'dusī kuā 'bará otiru āmaní rá, āmaní 'bará ágó Okwḗrú rá; vúa (léti 'bá asejó rīi) gōrōmētī aseka obāru ólókósí drī arú. Vúa ánā rú kēmú ká rungwe losó ndrō i. Mā'dí 'bá ásí umwī 'dí rīi, Rübāngā rētú rīi, Ópí'bará e'bwē drí-i. —Īsáiyā 9:6

10 YĒSŪ KRÍSITŌ – ĀMĀ AZĪ NDĒ 'DĪA RĪ Ī

...Enzī ākó rīi....

–2 Kōrintō'báná 5:21

“Ídé ālusâ enzī kurū....”

–1 Pétrō 2:22

Azī 'báná ā azīlé ole gó dru enzī 'du'di wā a ni īyo.

Ā'dusī ārí mōņi drī īndrī drī trō rī ká enzī 'du kpé.

–Ēbĕrĕj'báná 10:4

Yēsū ni bīlō ángwá Rūpāngā

drīi. “...’Dīi Bīlōángwá Rūbāngā drī enzī vū drī rī 'du'di rī 'i.”

–Yōánā 1:29

YÉSŪ OKWĒ ANÁĀ LIDRĪ NĪ ĀMA ARIJÓ 11

Épa Yésū ni kwe alala dri ā'du sī kuā 'bá ásí ūnzí rī olē ani ku. Kí drā drí árû tā Rūbāngā ā tī ubālé nī rī. Yésū ni, aná ā ngá sī azī áná ā lidrī ni nyi i vú a ma arijó enzī āma dríi í 'a.

Yésū o'jo, "Mā'dí zī ālu sâ mâ lidrī ni 'du'di pí ni ĩyo. Má azīa mângásí. Mádrí okpō azījóa drú a'ā, vúa mádrí okpō ingwi-jóa drú vúlé sâ a'ā...." —Yōánā 10:18

Á'DĪ ĀMA ARI ĀRĪ BĪLŌ ÁNGWÁ RŪBĀNGĀ DRĪ DRĪ SĪ

...Tā ekwélé ānyi ayujó [ejéjó vúlé] lidrī kónyí ākó anyā esúlé anyā ā'bi ti drí rī ole Ani 'dīi tā riza'di rá rī áni ku, kēndré mula ika, kusâ ingwe sụ'disū rī áni ku. Áyu ānyí ārī Krístō drí lājé nzá rī sī, azī ani kendre biloangwa enzi ako ri ani. —1 Pétrō 1:18, 19

AZĪ ZĪĪ ENZĪ 'DỤ'DI ANI ĪYỌ

...Yésū Krístō...azī anā ru ni [e'be āma enzī rá] vú ālu atē trī, áusī eco āma ole. —Ēbĕrĕjĭ'ba 10:10

12 ...Āma a'īlé ándá ārí anidrí sī rīi, [Lālé dríâ enzīākórī 'bāti] kēmú ká āma ari angalā Rūbāngā drí ígá rá réré.

“Ópí nyerā mání má jō nyé yá íya opī nyí drīi ígá rá i.”

–Rómā'ba 5:9

Ōgú 'dīi
a'ī Yésū
ni ra,
o'du ari
ani ra.

... “Lókudr
ú mā'jo nyí
ní, endrū
á'di vū nyé
trō Pārādísō
'a.”
–Lúkā 23:43

Ōgú 'dīi a'ī
Yésū ni
kurū, 'dīsī
drú ari ani
kurū.

...Olúre drīsó enzī 'bá rīi [Rūbāngā nī rure ku rīi], sâ Krístō odrā āma sī.

–Rómā'ba 5:8

'BÁ CĪ DRÚ RŪBĀNGĀ Ā 'BARĀ NĪ AĪ 13
KA RÁ RĪ NĪ LIDRĪ Ā'Ā

**“Rūbāngā ā 'bá vū drī rī lēka ndrō sī, ezé ánā
Ngwápi ni ālu tēndē rīi, áusī ní 'bá
cīdrú ani a'īka rīi kudrā drú ku, kí
kesúkī drú lidrī olúré tādru ri 'i.”**

—Yōánā 3:16

**...Onze ama okpo vu mudi dri i 'a pi, vua okwe ama
ni kare [idri ama] opi Ngwapi ni ana lelendro ri dri i
'a. Amesu ama lari* ni enzi amadri e'beka tro driaru.**

—Kōlósō'bá 1:13, 14

***Lari ā ékwí ni, êje á ma pí.**

Kí mālāikā o'jo ũkūnzi
'dī ní: “Orĩ kōko ānyí
ku, ā'dusī ánī ọtẹ ānyí
Yésū ni epalé krúcē dri
rīi ndrū. Ani 'dí 'a ĩyo,
onzí rā aní ā 'joka rī
áni. Ānyevū kārẹ aní
lare gá rīi ndrere 'dī.”

—Mātéō 28:5, 6

YÉSŪ ENGÁ DRĀ A SĨ ORU

15

“Ma mā'dj lídri rĩ 'i! Ándrání ádrā rá, kí nyĩndre, drĩáa mólú lídri dítrĩ tádrú. Āmēn. Ándē drā [ācí olúre tádrú rĩi] vū 'bá drākará rĩ drí trō rá.” —Letē 1:18

“...Mā ōlúka lídri sī ānyí sá ānyévū ānyôlú lídri.”

—Yōánā 14:19

Yésū ā drā mi ndēka rá sī, vúa anáā kífungúō drā dríi ẹ'dúka pí sī. Olē ru órĩ drā ku.

Jō orĩ kōko ma cí sáa, má nyi igenĩ áu. —Longó 56:3

(Nyĩ ndre péijĩ 46 ni tā Rūbāngā ā ica rā lé rĩti nĩ jó, i.)

YÉSŪ KÁ NYI ARI RÁ VÚA KÍLEGĪ NYÍ NÍ

Kí Yésū lê áná ā olúka tádrú sī....ká 'bá evūka Rūbāngā drí aní sī rĩi ari sáā cįdrų sī [kwící kwící] wā, ā'dusĩ [kátį onze] kólú kizā Rūbāngā drí a'ílé āi ní tádrú. —Ĕ bēreĩ 'bá 7:24, 25

NYI, I VÚA MA, I Á'DI LIDRĪ OLÚ'DI TÁDRU RĪI ESÚ WĀ

Íko léti íngõ i?

Yésū Krístō ni LÉTI yajó
LIDRĪ olú'di tádru Rūbāngā
trõ rīi gá rī i.

Sītánī ('bá unzā'di) ni Léti
yajó DRĀ gá rīi.

'Bará dīi upē tā cē rīi yajó lidrī olú re tádru rīi gá.

“...Nyu pē nyí ní nyâ ngá sī endrū 'dí nyí ẹ'bū idé
ã'diní yā i....” —Yosua 24:15

“...Dīsīdrú nyupē lidrī, áusī drú nyi i vúa nyá bácírí
trō ãnyolú dru līdri.” —Cára ěrī zóa rīi 30:19

YÉSŪ NÍ LÉTÌ YAJÓ LIDRĪ OLÚ'DÌ TÁDRU RĪÍ A RĪ I

“Á'di rarika esú aní sī a'díṭe: 'dīsīdrú mǎ'dí zī ālu sá
vū nduṭu drī Rūbāngā ā rú ekwēle 'bá ní rarijó áusī
ni ĩyo.” —Ẹ'bū Mǎju 4:12

“Ma, vúa mǎngá sī ma, ópí i, mǎ'dí zījī má rụ lari'dí -
pì drú ĩyo.” —Ìsáiyā 43:11

18 YÉSŪ NÍ UPĚJÓ ÁWU JŌ ÓLĚ VŪKA LIDRĪ OLÚ'DÌ TÁDRU RĪI GÁ RĪI Ā'DU?

1. *Ādusī kuā Krístō eyá nī.*

“...Má ẹmújọ rīi áusī ní késúkì
drú lidrī....” —Yōánā 10:10

2. *Krístō olě āma ndrō rīi nī vúa
odrā āmasī nī.*

“...’Bará Rūbāngā drí rī...ani
mā’dí ma lě’di vúa anâ lidrī ni azī’-
di má ní rī ’i.” —Gālātíā’bá 2:20

Eco ru ’bá, ru trō vúa ārí trō ā ma áni,
Yésū Krístō isá ecoru āi áni, áusī

**drã anidrí sī ani kōndē drú Sītānī ni okpō drã 19
drí trō rī ni, áūsī ani kayu drú 'bá cīdrú olúkã ãiã
lidrī ní gá sãã cīdrú sī òpígō orī drã drí sī rī ní.**

–Ĕbĕrẹjĭbá 2:14, 15

3. Ārí Yésū drīj a'dúte ká enzī 'dụ nĩ.

“...Ārí ká tē enzī éndrí dríi ujē [ebea] wã rīi nĩ.”

–Lẹvī 'bá 17:11

**...Ārí Yésū Rūbāngã ã Ngwápī drí ká enzī ãma-
drí jē pélééré.**

–1 Yōánã 1:7

**Āmesú ãmã lari ni enzī ãmadrí e'beka trō dríarú
ārí ani dríi sī enzī ãma dríi e'bejó rá.**

–Kōlósō 'bá 1:14

4. *Krístõ onzí drāgá rá rīi nī.*

Ā'dusī ónī òte Krístõ onzí drā gá rá vúa eyá odrā dí ku; ā'dusī drā drí okpõ [cárá] aní ru ìyo.

—Rómā'bá 6:9

Odrā 'bá cīdrú sī 'bá lídri rī kolú dru āiāngásī ku, kí kolúkí drú ani gbá drā'di vúa engá'dī lídri āiā le'jó sī rī si.

—2 Kōrīntõ'bá 5:15

Yésū o'jo, "...Mā olúka lídri sī ānyi sâ ānyévū ānyôlú lídri."

—Yōánā14:19

**5. Kólěa ólúkíĩ éndrí Krístõ dríi trõ āma in- 21
gajó drā asĩ lidrĩ a (olújó tādru) wā.**

... Krístõ ni ānyí ásí gá rĩ 'i; ani igenĩ ānyā ekū drí 'i.

—Kõlõsõ'bá 1:27

**Jõ Éndrí Rübāngā drí Yésũ Krístõ ni inzí'di drāgá
rĩ dríi ānyā ásí gá a'ā, ani Yésũ Krístõ ní inzí'di drā-
ga rá rĩi sâ, ká ānyā ru mwia'di rá [drā'di drā] rĩ ní lidrĩ
kwē Éndrí anídrí ānyā ásí gá rĩ sĩ rá.**

—Rómā'bá 8:11

NYĨ 'BĀ DŪ'BĀSĨ ÉNDRÍ KRÍSTÕ DRÍI KOLÚ NYĀÁSÍGÁ

**... Jõ mā'dí drí Éndrí Krístõ drí ĩyọ, aná 'dípi ni ani'i
[Krístõ 'i] ku.**

—Rómā'bá 8:9

22 LÍDRĪ OLÚ'DI TÁDRU RĪI ESÚA ÍNGÓNÌ

Nyīko tā
(cára) usī lé
'día rīā vú ni
idójó péijī 24
gá.

'Bará'ngwá gbá rīi sâ
nīa tā anáã idélé rīi
sī.

—Lé'jó ékwí 20:11

Yésū olēma ndrō, 'dīi ánī rá, āmālā bŭkŭ ole rīi o'jo mání
'dīni.

YÉSŪ OLĒ 'BŌRŌNZI KPÔ DRÚ NDRŌ 23

Yésū ungwe 'bōrōnzi 'dīi aní drí, o'jo: “Ānye'be 'bácírí kevū má drí, ūdró áí kú; 'bácírí 'dīi áni 'dīi ópī Rūbāngā drí áidrí 'i.” —Lúkã 18:16

“Āluárī áni, ānyā átā ni 'būa rīi olē'ba círí 'dīi ā ālu ni kegwē [kívólōru kusā kōdrā] ni ku.” —Mātéō 18:14

Jēsā nyolú ā'di-i, nyolú íngwā á sá, Yésū olē nyi rá vúa odrā nyísī. Yésū olē vúa *nyāā* lē i. Nyí nyāa lē ní ite'dē Yésū ní anāā tị eri ka sī.

“Jō īlē ma rá, ānyí m̄a cárá ā t̄a ni mba rá.” —Yōánã 14:15

24 NYÍ NYÁÃ LÉTI YAJÓ RŪBĀNGĀ DRÍ RĪI ESÚ ÍNGÓNÌ

1. *Ātì jóa drú rīi kólēa nyaĩ nyi enzĩ trõ (ny'âtù Rūbāngā ā drī rá.)*

'Bá cīdrú inzīkí rá, āi Rūbāngā ā ěk *gā drí léti Yésū Krístō drīi sī.*

Rūbāngā ālu, mā'dí 'bá emú'di Rūbāngā trõ rí ālu,
Yésū Krístō 'i. —1 Tīmōtéō 2:5

'Dīsīdrú [Yésū] ká 'bá evūka Rūbāngā drí aní sī rīi
ari sáã cīdrú sī wā.... —Ĕbēréĩ'bá 7:25

Yésū o'jo, "Mā'dí eyá di mádrí rá rīi mēya ádro [a'be]
angwé ālu di sáko." —Yōánā 6:37

3. *Nyĩ ru nyâ enzĩ ni.*

(Enzĩ ruka ã ékwíni kizã kō ko nyi tã ũnzĩ nyâ idé lé rĩsĩ nyĩ'du nye'be ai rá.)

“**Ānyĩru ānyā enzĩ ní, ānyĩko ānyengwĩ Rūbāngā drí ānyā enzĩ kebe drú ru rá.**” –Ē'bū Māju 3:19

... Ópí... kolú ānyi trō egbwē sī, ā'dūsī olē ālusā mā'dí zĩ ní rivolōkārā ni ku, [kātā mi] kí rārĩi olē 'bá cīdrú kōru enzĩ āidrĩ i rá. –2 Pétrō 3:9

4. *Nyĩnze nyā enzĩ ni Yēsū ní.*

(Enzĩ nzeka ni enzĩ aĩka, “ō'o mídérái.”)

26 Láinī líélé 'dīi gá nyī sī le'jó 1 Yōánā 1:9 drí sīlé drí ilegī dríi ígá nā ni.

5. Nyī gā enzī mgbẹ.

(Enzī gāka ā ékwí ni tā enzī enzī rīi azīkará.)

Mā'dí anā enzī ni zū'di dī rīi esú lonyī ku, kí mā'dí anāā enzī ni ru'di vúa gā'dia mgbé rīi ká kizā esú rá.

—Le'jó ékwí 28:13

Nyīgā le'jó ū'nzī rī mgbé, nyidé tā losó rī 'i....

—Longó 37:27

Jõ í'jo nyá ti sī “Krístõ ní Ópí,” vúa nyá'ĩ nyâ ásí gá Rūbāngā ínzí ani drā gá rá ni rá, nyêyá nyí rari rá.

—Rómā'ba 10:9

Ā'dusī kizā Rūbāngā drī sī ānyariru a'ĩ sī . . . 'dīi kwē Rūbāngā drī ì. 'Dī á tā rēcújó ĩyo, ā'dusī ānyidé tā 'dīi ānyāngāsī ku.

—Ēfēsõ'ba 2:8, 9

. . . “Nya'ĩ Ópí Yésũ ni, ānyí ānyari 'bá nyídrí jóti gá rī trõ rá.”

—E'bũ Māju 16:31

**28 7. Nya ĩ Yésũ Krístõ ni ekwíjõ nyá ásí ní a vúa
nyá lidrĩ a.**

Nyí jóti nyâ ásí dríi áwi Yésũ
ní ekwíjõ wã rĩi nyí i. Yésũ o'jo,
“Nyeri! Mâmba jóti gá, má
pãa; jõ mã'dí keri ma ú'dúkú
ni rá, kawí jóti rá, mâkwi drí-
arú jó gá ãmá tã enyá ané-
trõ.”

—Leṭṭe 3:20

Kí zĩti lé ã'ĩ ani rá, 'dĩsĩdrú
ókwē ãi ní okpõ recojó 'bõ-
rõnzi Rũbãngã drí 'i.

—Yõánã 1:12

Jõ ezēsâ í'bĩ ilegĩkã kurũ vúa ilē íkonyĩ nyi elegĩsĩ, nyoko ilegĩ silé lílélé 'dĩ ã vú ni, õvi drú:

Ópí Yésũ ni má lē lé ndrõ rĩ,

Mânzó Nyi rá nyá drãka kwe alala dri enzĩ mádrĩi sĩsĩ. Kizã okomací tã ũnzĩ ũnzĩ mĩdélé rĩ'bãtisĩ. Mányi ãi kizã sĩ nyé kwĩ má ãsí nígá vúa olulé mâ ásinígá tãdru. Mányi igenĩ sãwã dĩsĩ mâ ásí ní 'bã jó pélééré. Má nyi aí olú jó máã ãrídĩpi gbá rĩi vúa Ópí mádrĩi.

Rú Yésũ drĩi sĩ Āmen.

30 YÉSŪ ã OLÚKA DRĨÂ NYÁ LÍDRĨ NÍA A'Ã SĨ, NYÍ DRÍ LÍDRĨ OLÚDÌ TÁDRU RĨ DRĨÂ A'Ã

... Rũbãngã okwẽ ãma ní lidrĩ olú'di tádru rĩ i rá, lidrĩ 'dĩi anâ Ngwápi ní ru. Mã'dí Ngwápi ã olúre ásí 'a ãrú rĩ drí, lidrĩ 'dĩi a'ã -I Yõánã 5:11, 12

“... Mã'dí má le'jó ni eri'di rĩ vúa mã'dí ma ezé'di rĩ a'ĩ-'di rĩ ẹsú lidrĩ olúre tádru rĩ rá...” -Yõánã 5:24

Jõ nyâ rú 'dĩi kô drã rá sãã, nyí Ópí trõ ('bũa). (-2 Kõrĩntõ'ba 5:8). ... **Krístõ ni ãnyi ásí gá rĩ 'i; ani ịgenĩ ãnyã ekũ drí 'i** (Kõlõsõ'ba 1:27).

Jõ nyá ĩ Yésũ ni ke'be nyá enzĩ ni rá, vúa í'du nyá ĩ ani nyá ãrí 'dĩpi i drú rá, nyĩ sĩ nyãã rú ni lịẹlẹ 'dí a:

Nyulã vérsĩ zĩtị báibulĩ (le'jọ Rũbāngā drí) a rĩi ọ'dụ cĩdrụ, nyĩ dụ nyĩ zụ nyá ásĩ ní a ungokaani drĩ-sĩ sĩ, nyi ikonyĩ jọ. (Zĩtịi ãmgbụ rĩi bụkụ ángwá 'dĩi a.)

Bụkụ Ọle rĩi cĩdrụ osĩru okpō Éndrĩ Rũbāngā drí drí sĩ ãiã kónyĩ ni le'jọ ándá [ta nya ai le rii] rĩi ãnĩjọ nzā, ká 'bá i'já tã ěgo rĩ sĩ, ká 'bá idū le'jọ unzi rĩ ígá, vúa ká lĩnĩ kwe lidrĩ olújọ ándá rĩ ídrị.

–2 Timoteo 3:16

NYĪ 'JO TĀ YÉSŪ DRÍ İLEGĪ SĪ SÁWĀ CĪDRŪ NYĀ LĒ LÉ RÁ RĪ SĪ

Nyanzó Yésū ni tā cīdrū losó lidrī a rīi sī. *Nyicū ani* tā anāā idélé nyíní rī tị sī vúa nyarika sī. *Nyilegī tā cīdrū nyā lēlé rī tị sī.* Nyilegī rú Yésū drīi sī.

... *Jō āma'í* tā *Rūbāngā* drí rá, kí tā *āmā a'ílé* rī oviru rā anídri trō, ká *āma* eri rá.

—1 Yōánā 5:14

“... *Mā Átā* ká tā cīdrū *ānyīā a'ílé* mā rú sī rī kwē *ānyi* ní rá.”

—Yōánā 16:23

... *Ānyilegī ānyī lōfọ ānyi* ní....

—Yākóbō 5:16

... *Ānyilegī 'bá ānyi 'dika* vúa *ānyā sí* trjka rī ní.”

—Mátějō 5:44

ILEGĨ YÉSŪ Ā ĪNĪ LÉ ANÂ MĀJU TI NÍ RĪI 33

(Májú ani mǎdĭ Yésū ā vūni uko'di rīi.)

Yésū o'jo bá anáã vú okoka rīi kilegĩ 'dí ni:

“**Āmā Átá 'bū 'a rīi, nyâ rú kolú ole [péléré]. Opĩ nyídrĩ kemú, lē nyídrĩ kidéru vū 'a, kéndré anâ ridé ka 'bū 'a rī áni. Nyekwē āmaní endrū línyá ámadrí endrū rī 'i. Nye'be āma ní enzĩ āmadrí, kéndré āma 'bá zĩ enzĩ idéka āmaní rīi ā enzĩ e'beka rī áni. Ôji āma lu'bĩ 'a ku, kí rá rīi nyari āma tã ũnzĩ rī i'a; ādusĩ kuā Opĩ 'būa rīi, okpō trō, ěkú trō kpô nyídrĩ i tá dru Āmēnā.**”

—Mātēō 6:9-13

Ilegĩ 'dīi kólēa 'bá kōko drīsĩ. Krístō'bá ká tē sáã ilegĩ 'dīi 'jo éré kǎré ālugá.

**34 CHÁRÁ RŪ'BĀNGĀ DRÎ MUDRÍ RĪ
KÁ ĀMA ĮNĪ LĪDRĪ OLÚ JÓ RĪ SĪ**

(Efuka 20)

Cárá isu ātį rĭtį ká'bán ĩnĭ lĕ Rŭbāngā ni lĕ jó rĭi dri.

1. “Ó'bā Rŭbāngā zĭi nyĭnĭ nyá ndra gá ku.”

2. “Ídé nyĭ ní enó, kusá ōvi tãzĭ drĭi . . . ; vúa ôwo andra a rú ku, vúa ôru sâ ku.”

3. “Ūngwe rú Rŭbāngā drĭi íllĭli aĭ ākó ku.”

4. “Nyĭmba O'dú sãbĭtĭ drĭi ā tã ni, nyĭ 'bã kolú ole.”

Asĕka ázĭá rĭ'bãti ká 'bán ĩnĭ lĕ āmã wã'dĭ zí tĭ lĕjó rĭ sĭ.

5. “Nyĩru nyâ átâ tí nyéndrē trō?”

6. “Ô’dj ‘báku.”

7. “Ídé batē ku.” (Batē ni āgó ã’de ka ũkú trō kėsúa
o’dụkĩru kurũ rĩ i.)

8. “Ôgũ tã ku.”

9. “Ônze enzō nyâ wādízí ã ru gá ku.”

10. “Ólē tã ’bá zĩ dríi . . . cĩdrú ku.”

RŪBĀNGĀ RUKA KÓ’BĀ AĪ ĀMĀ ILEGĪ DRÍI KĒYÁ MGBE RÁ

Tã cĩdrú a’ílé dríarú rĩi á’di esúa rá, ã’dusĩ ãmá cárá
dríarú ã tã ni mba vúa ãmá tã aní ã lélé rĩi idé.

CÁRÁ ĘRĪ NDĚKAA RĪI

Lě Rŭbāngā lě jó kīi

1. Yésū a'ī: “Dŭbā ānyīlě ópí Rŭbāngā ānyidrī ni ānyā ásí cīdrú sī, ānyā éndrī cīdrú sī, vúa rā ānyidrī cīdrú sī. 'Dīi cárá ātijó ā ndē'día Cárá 'a rī 'i.”
 –Mātẹ̌ 22:37, 38

Lě wā'dí zí lě jó rīi

2. “Ěrījóa rŭvi'di étrō rī 'i: Dŭbā ānyīlě ānyā wā'dízí ni kēndre ānyā ānyi lēka rī áni.”
 –Mātẹ̌ 22:39

Cárá Mudrī Rīti (péijī 34 ti 35 trō) rīti
 kpô drú Cárá Ěrī ndē'dia rīia.

LĒ ONDĒ NĪ

37

Jóti Njágó “Lē Dríi”

(1 Kōrīntō'bá 13:1-8, 13)

1Kesú cirī mádrí tã nzejó rīi kolú 'bá drî áni, kusâ mã-láikã drí áni sã, jō mãnzé tã lē ãkó, oviru lerí kusâ lúngú mgbalé nyãdrú rī trō. **2**Kesú mádrí kwē le'jó Rübāngã ã ẹtẹlẹ rīi nzejó rīi kolú ã'ã, tã ruzū'di dī rī'bá ã zélé nījó kpôdrú òte, tã nījó kpôdrú òte rī 'i, kesú a'ī mádrí kolú nzágó dru 'bẹ izéjó sã wã rī 'i, kí jō lē īyo, ma tã kónyí ãkó rī 'i. **3**Jō kesú ákwē tã cīdrú mádrí a'ã rīi pí, ['bá tã ãkó rī'ãtã mbajó] vúa jō molú bábá mã ru ni kwēre igwélé sã, jō ma lē ãkó, dríde ani īyo. **4**Lē ni tã mika [tã tēka] vúa ásí egbwē. Lē ni avī ku, recúka ku vúa drīokpō kú; **5**lē ni ãlusã òvi unzī kusã orunzī ku; lē ọ'dụ angalã ku vúa o'bã

38 tā ásí 'a ku. ⁶Lě esú anzō 'bá ã enzī idélé rī i
[tāūnzí] 'a ku, rārī ká ranzó tā ándá rī sī; ⁷ani tēsâ
bábá kizâ idélé, a'ílé, igenīlé, vúa tā cīdrú eyá'di rīi milé.
⁸Lě okó ālusâ ku. Kí jō esú kwē le'jó Rūbāngā ã etēlé rīi
nzejó rī drí á'ã, sáã ãiã evūjó okójó rīi kêyá kêcá rá; nósī
kwē tị mgbịmgbị 'jojó rī 'i, ālusâ olú 'bo ku; vúa cirī sâ
sáwã anâ ekójó rīi kêyá kêcá rá.

¹³Le'jó ikójó tā olúka ndēkaa rīi ãi ina: a'ĩ, igenī vúa lě;
kí ãi 'dī'bâ í 'a ndē'dia ndrōgó dru rīi, lě.

RŪ'BĀNGĀ NĪ LĒ

...Rūbāngā nī lě, mǎ'dí olú'di lě trō rīi káremú Rū-
bāngā trō ālu, vúa Rūbāngā 'i sâ káremú ané trō ālu.

-1 Yōánā 4:16

YÉSŪ OLĒ NYĪNZE 'BÁ ZĪTĪ NÍ SÁÃ 39 LĚ'JỌ ANĪ DRĪĪ

(fọnyí gá, éí gá, ẹkẹlẹzĩa,
'a, kǎrẹzītī ígá sǎã trõ)

Yésū ọ'jọ: “Dríá nyīngwi
'bǎrú 'bá nyídrí ní tǎ Ópí
ǎ idélé nyí ru ásí egbwē
anídrí sī rīi nzere.”

—Márkō 5:19

40 Á'DI 'BARÁ RŪBĀNGĀ DRÍ LÓKU RĪ NĪ TĀ 'DĪSĪ

“Mā'jo ānyi ní dí, tóō ānyí āi upē wā rīi e'bū āiā idélé rī sī.”

–Mátéō 7:20

Kí tã Éndrí ā idélé āmā ásí gá rīi 'dí i: lē, anzō, ásí egbwē, ásí anyū, [Tā mika wā] olúka ēgbwé, losō, a'ī tã mbaka, lidrī losó rīi, vúa rū tã mbaka. Cárá zī tã 'dí gā'dimgbé rīi ĩyọ.

–Gālātiā'ba 5:22, 23

'BARÁ RŪBĀNGĀ DRÍ LÓKU RĪ KÁ 'BĀĀZÍ Ā ENZĪ NĪ E'BE RÁ RÁ

“Lókudrú, jō ānye'be ēnzī [tāūnzí] 'bá zī drī rá, ānyā Átā ni 'bū 'á rīi sâ ká ēnzī ānyidrí e'be rá.”

–Mátéō 6:14

TĀ RŪBĀNGĀ Ā LĒ LÉ KU KWÁ RĪBĀTĪ

Lecuma, bulū, Lēdra enjō drīi, drī ārí enzī ākó rīi osú'di rīi, ásí tāti ūnzí rīi u'bā di rīi, Pá angú 'du'di tã ūnjí gá rīi sādíní énzō le'jó cēku rīi nje'di 'áwu rīi, vúa mā'dí ōri lanju drīi yī'di a drūnji lōfórīi ópí olēku.

–Le'jó ékwí 6:17-19

VÍCÓ RU DRÍĪ ĀVÚ OKOKA: 41

... Batē, mī ingwē, asā idéka; [’Deka ālu kēsúa ó’du rukurū] rúbāngā ēnzo rī ruka, ulē idéka, engwíka ó’já’bâzí, ó’já’díka, avī idéka, avī, andróka, ... tā zītī trō....’bá tā ’dī aní rī idéka rī okwikī opī Rúbāngā drī ígá ku.

–Gālātíā’bá 5:19-21

...Āgo ’deka āgo ’bâ zí ru rī ’i, ūkú ’deka ūkú ’bâ zí ru rī ’i,... ’bá momo rī ’i....

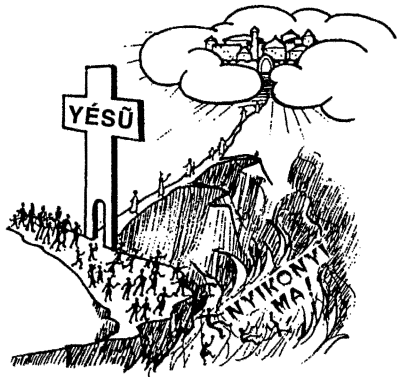
–1 Kōrīntō’bá 6:9, 10

NYĪ’BĀ YÉSŪ KÍGÁ NYI ANÁĀ ÉNDRÍ SĪ KŌ’BĀ DRÚ NYI OLE

Kí ānyi zītīi āndrāni aní áni. Ojē ānyā enzī ní pélééré, ānyengwí ole vúa ānyengwí rú Ópí āmadrí Yésū Krístō drī sī vúa Éndrí āmā Rúbāngā drī sī ándá.

–1 Kōrīntō’bá 6:11

42 ãcÍ OLÚ'DÌTÁDRU RĪI A'Ã, KÃRÉ LÓKỌ RĪI

(Nyĩlã Lúkã 16:19-26.)

Nyĩ 'bã gbá ásí Yésũ ní igenĩre gá. Kányâ rú ni 'bã ãnáã búkũ lidrĩ dríi í á.

Û'bé 'bá rú sĭle búkũ 'bá lĩdrĩ rĩ dríi 'a ku rĩ kpôdrú mĕri ãcÍ drĩ í 'a.
-Letē 20:15

YÉSŪ NÌ A'DÚTE LÈTÌ MUJÓ
RŪBĀNGĀ DRÍ RĪ

43

... Rūbāngā okwē āma ní lidrī olú'di tádru rī i rá,
lidrī 'dīi anâ Ngwápī ní ru. —1 Yōánā 5:11

Enzī ā mūsárā ni drā; kí kwē Rūbāngā drí rīi lidrī
olúre tádru Krístō Yésū āmā Ópí sī rī 'i.
—Rómā'ba 6:23

“Mā'dí Ngwápi ni a'ĩ'di rīi ká lidrī olúre tádru rī esú
rá; mā'dí Ngwápi ni gā'di mgbé rī esú lidrī ku; angalā
Rūbāngā dríi kô'de drīarú tádru.” —Yōánā 3:36

Yésū o'jo aní ní: “Ma léti vúa ma lidrī. Mā'dí kôya
mâ Átâ drí ālusâ kpé, jō eyá má drí sī ku 'i.”
—Yōánā 14:6

44 'BŪ NĪ KĀRÉ LÓKURĪ (A'Ā)

Lētē Yōánā dríi gá Lētē 21 nía, Yō-
ánā ondre 'bū ú'dí rīi vū ú'dí rīi trō.

“Kê mú ká míndra āi í mi rī le pé-
léré. Drā, á sí lāzá, owó, lāzá trō kpô
kévū kôlú iyo kwá. Tā ọkọ rī kégwẹ
kpô dī.” 'Dīi vú mǎ'dí rī'di kómwí
dri rī o'jo: “Dríálê á'bā tā cīdrú en-
gwí ú'dí!”... —Letē 21:4, 5

Yōánā ondre vúa Táunī Olerīi, Yē-
rūsālémē ú'dí rīi kẹmụ, kẹsị vụrụ engá'jó Rūbāngā drí
'būa... Táunī gbá ni ídẹ mula sukasū rī sī pélééré kèn-
dré gīlāsī áni. Óní ābí ni bīre drīarú rīi kpô sukasū rī
'i.... —Letē 21:18, 19

YÉSŪ OMU KĀRÉ IDÉRE 'BÁ CĪDRÚ ANÍ 45 **AĨ KARĨ TỊ NÍ**

Yésū o'jo aĩ ní: “Orĩ kōko ānyi ku vúa é'be ānyā a'ĩ ni ku. Ānya'ĩ Rūbāngā ni vúa ānya'ĩ ma sâ ma. Mâ Átâ drí 'bārú jó ěkpadrú, kí m̄aya ānyi ní karé idére. Késú kolú 'dĩni ku, á'jo ānyi ní tã 'dĩi ku. Drĩâ m̄amu kārē idére ānyi ní. Jō áya m̄idé ānyi ní kārē 'dĩi rá, m̄eyá m̄engwí ānyi jire má drí rá, áusĩ ní ānyolú kārē m̄a olúre rĩ ígá.”

–Yōánā 14:1-3

NYĨNZE ŌFÚ LOSÓ DĨI 'BÁ ZĪTỊ NÍ SÁĀ Ī

Yésū o'jo . . . : “Ānyĩvũ kārē cīdrú gá 'bá kpôdrú inĩre; anyica Ofu Loso rii 'ba kpodru ni.”

–Márkõ 16:15

. . . Mā'dí 'bá ásí ejí 'di ópí ní rĩi ciri.

–Lẹ'jọ ékwí 11:30

46 TĀ ĀNGBŪ RŪBĀNGĀ Ā ICARĀLÉ ANI KĪDÉA ANĀ BÁCÍRÍ NÍ RĪ

... “Mé’be nyī ālusâ ku; ágā nyi ālusâ ku.” –Ēbēreī’bá 13:5

Rūbāngā kēyá ká māláikā anidrí ’bā nyā tā ni mbalé kārē
cīdrú nyā ācīre rī ígá. –Longó 91:11

“... Mā’dí zī ālu sâ ká āi nzu mâ Átá ní drí a kpé.”
–Yōánā 10:29

“... Ma ānyi trō ọ’dú cīdrú sī, ndī vū okójó rī
íngá.” –Mātéō 28:20

“Orī kōko nyi icandī nyēmúlé talé rī sī
ku.... Ānyījī ásí ānyụ bī drā ngā, mēmú
má ānyi ní dríde lidrī drī kwē rá.” –Letē 2:10

“Nyungwe ma, mádu má ī rá....”
–Yērēmíā 33:3

'Bá cīdrú kévū kóonzí drāgá rá.

“...Sáa kêyá kêcá tóo 'bá drākará rīi 'bụ 'a sī sâ ká oló'bó anídrī eri rá. Kákí evū kákí oyí ãiã 'bụ ní 'a sī angwé. 'Bá ándrání tã edéka losórī, kévū kônzí rá vúa kákí olú līdri; 'bá tã idéka unzi rīi kévū kônzí rá; kí á'di evū á'di 'bá tã ũnzí idéka rīi ní lāmgbá rētúgó rīi kwē rá [ádi ãi ã tị ondirá].”

—Yōánā 5:28, 29

'Bá drāka Krístō ní a rīi kévū kônzí ãtị.

Vúa ãma olúka līdri rī lée á'di traá rụ'bụ 'a ãi trō ãlu Ópí ã drī ni a'úrẹ 'bụ 'a. 'Dī-sīdrú o'dú cīdrú á'di olú Ópí ti trō tádru.

—1 Tēsālōníkā'bá 4:17

“...Ānyā mị kolú mgbọ, ã'dusī o'dú nã emúka ni ãnī ku.”

—Márkō 13:33

YĚSŪ KĚMÚ KĚYÁ ÍNGÓNÌ?

Ānyĩndre, kẹmú rù'bu trõ lá'dĩ! Mǎ'dí ālu ālu kẹmú ká ani ndre rá.... —Lēte 1:7

Ányolú mitrõ Krístõ ěnjo rĩ sĩ vúa prõfētaā ěnjo rĩi sĩ.

“Kí jō mǎ'dí o'jo ānyi ní: ‘Ānyĩndre Krístõ ni 'dĩ,' kusâ, 'Nǎ', á'ĩ ku. 'Jō kō'jokĩ ānyi ní: ‘Ānyĩndre, ani kwesíkwesĩ 'a,' óvũ lâka ku. ‘Ānyĩndre, ozũ ani kǎré zĩ gá, 'á'ĩ ku.”

—Mǎtéõ 24:23, 26

YĚSŪ KĚ YÁ KĚENGWÍ ĚMÍ Á DRU RŪ'BU 'BŪ A RĪÍ A

“Ā'dúsĩku Ngwápi 'bá drí ā eyáka ni kẹyá kólú kẹndré ěyí-lõvi ā tǎ mgbaka ā'jire ěsí vúa ānâ aguka ũndrwére ěsí rĩ ani. Naívú õvi Ngwápi 'bá drí drí ká rite'dē 'bũ 'a rá. 'Bá vũ dri rĩi cĩdrú... kákĩ Ngwápi 'bá drí ndre kẹyá rù'bu 'a okpõ trõ vúa ěkú rẹtú rĩ trõ.”

—Mǎtéõ 24:27, 30

LĒYĪ DĪPĪ ã LONGÓ I

(Longó 23)

¹Ópí ni mâ leĩ'dípi 'i, tã cĩdrú mâ lēlé rĩi a'ã. ²O'bã má ovu ámvú yúwē ñi trwĩ trõ rĩ drĩ í 'a. Vúa ká mã ji ápara ēyĩ losó rĩ trõ rĩ ígá cē cē. ³Okwē mání okpõ ú'dí rĩ 'i. Ká mã tã ni mba lètĩ ándá rĩ sĩ kēndré anã icarãka rĩ áni. ⁴Ópí, jõ lètĩ kôya vũ mūdĩ dúwí rĩ í 'a sĩ sã, mórĩ ku. Nyã òtó 'bá eĩjó rĩi ãi dákwa nyídrĩ trõ, ká mã tã mba rũwē. ⁵Í'bã má ní kãrãmã ta kãré ó'já'bãzí mádrĩ ã mã ndrere òte rĩ ígá rá; nyá'ĩ ma nyã ãdu trĩka mádrĩ sĩ, vúa nyã mã kópõ ni ígáka ndrũ anã acalãka pĩã pĩã sĩ. ⁶Lókulóku nyã losõ tĩ nyã lē trõ kēyá kólú métrõ bĩ mã olújó lídrĩ rĩ íngá, jó Ópí drĩ ri kólú mã é'ĩ 'i tãdru.

Scripture text from Bible by United Bible Societies. Used by permission.

Published in numerous languages as God supplies funds in answer to prayer. If you would like more copies for prayerful distribution, write in English. Specify which language(s) you need and how many booklets.
World Missionary Press, PO Box 120, New Paris, IN 46553-0120 USA

Read booklets online or by App
www.wmp-readonline.org

Ílìlì—azilè ku

www.wmpress.org

4-17

2244 Madi WTG

